

ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Учасниками відносин, що виникають при здійсненні туристичної діяльності, є, зокрема, юридичні та фізичні особи, які створюють туристичний продукт, надають туристичні послуги чи здійснюють посередницьку діяльність із надання характерних та супутніх послуг. Більшість розрахунків між туристом і суб'єктами господарювання, що безпосередньо надають туристичні послуги, здійснюються саме через посередників, які утворюють комплексний туристичний продукт, що зумовлює складності в обліку.

Бухгалтерський облік на підприємствах, які займаються туристичним бізнесом, має низку особливостей. З одного боку, він ведеться, як і на інших підприємствах, у загальноприйнятому порядку відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [2], ПСБО 16 «Витрати» [5], Інструкції щодо застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку [6], інших нормативних документів. З іншого боку, при формуванні туристичного продукту виникають специфічні (характерні для туризму) правові взаємовідносини.

Слід зазначити, що багато суб'єктів туристичного бізнесу мають на балансі й готелі, і ресторани, і транспорт для перевезення туристів, і заклади пізнавально-розважального характеру. Тому бухгалтерський облік туристичної діяльності є багатограним, оскільки містить елементи діяльності галузей ресторанного господарства, надання послуг, автотранспорту, посередницької діяльності.

Схематично взаємовідносини та їх учасники при формуванні туристичного продукту наведено на рис. 1. Туроператор з метою формування туристичного продукту працює зі сторонніми постачальниками послуг згідно з посередницькими договорами. У цьому випадку вартість транспортних, готельних, екскурсійних послуг хоч і бере участь у формуванні вартості туристичного продукту, однак до складу собівартості наданих послуг, а також до будь-яких інших витрат не входить. Такі суми відображаються у розрахунках як *транзитні*. І

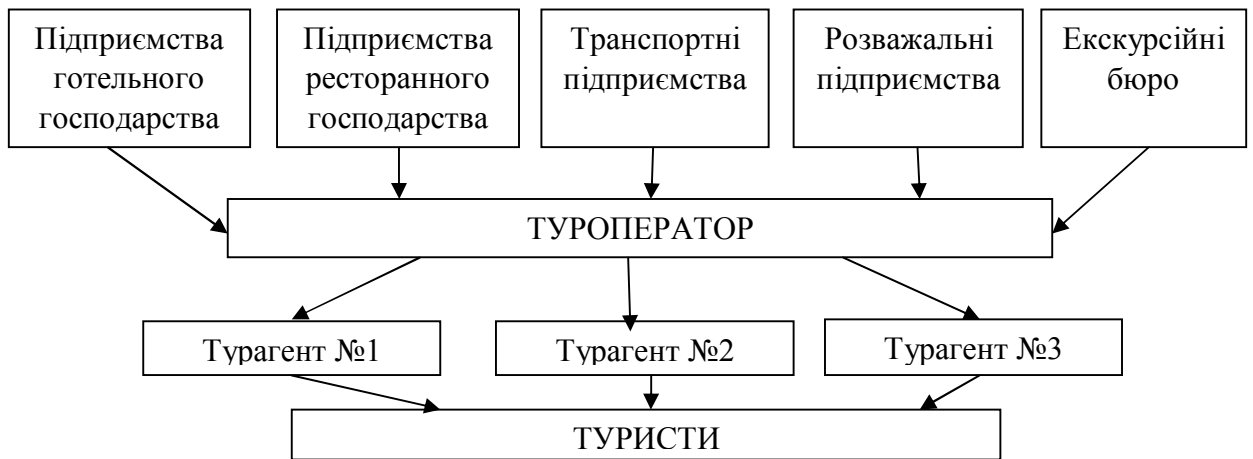

Рис. 1. Формування туристичного продукту у туристичній сфері

заборгованість перед постачальниками послуг відображається кореспонденцією рахунків: Дт субрахунку 704 «Вирахування з доходу» — Кт субрахунку 685 «Розрахунки з іншими кредиторами». Винагорода туроператора в бухгалтерському обліку відображається такими записами: Дт субрахунку 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями та замовниками» — Кт субрахунку 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг».

Якщо туроператор реалізує туристичний продукт не самостійно, а через турагента, то їх взаємовідносини формуються на підставі посередницьких договорів. І кореспонденція рахунків буде такою: Дт субрахунку 311 – Кт субрахунку 681 «Розрахунки за авансами одержаними» - відображення одержання на поточний рахунок коштів від тур агента за реалізований турпродукт.

Діяльність турагента в основному полягає в реалізації сформованого туроператором туристичного продукту. Доходами турагента є винагорода, отримана ним за надання послуг з продажу турпродукту. А кошти від реалізації туристичного продукту, отримані від туристів, є транзитними, вони перераховуються на адресу туроператора.

Оподаткування ПДВ операцій у туристичній діяльності в частині визначення бази оподаткування, формування податкового кредиту, дати виникнення податкових зобов'язань з цього податку також здійснюється в особливому порядку, визначеному ст. 207 Податкового кодексу. В основу оподаткування ПДВ туристичного продукту (туристичної послуги) покладено маржинальний принцип визначення бази оподаткування, тобто базою оподаткування у туристичного оператора і туристичного агента є винагорода. Правила визначення бази оподаткування для різних операцій у туристичній діяльності встановлено пунктами 207.2 – 207.5 ст. 207 Податкового кодексу [1].

Суми ПДВ, сплачені (нараховані) при придбанні товарів/послуг, які входять до вартості туристичного продукту, не відносяться до податкового кредиту та не включаються до бази оподаткування туристичного оператора і, відповідно, не відображаються у податковій декларації з ПДВ. При цьому суми ПДВ, сплачені (нараховані) при придбанні товарів/послуг, які не входять до вартості туристичного продукту, включаються до податкового кредиту у визначеному Податковим

кодексом порядку.

Література:

1. Податковий кодекс — Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-УІ
2. Закон про туризм — Закон України від 15.09.95 р. № 324/95-ВР «Про туризм»